

MORT D'UN ARTISTA GENIAL

La família d'Antoni Tàpies s'ha acomiadat de l'artista en la intimitat i ha obert la Fundació perquè els catalans expressin el seu condol. Avui tornarà a estar oberta de les 9 del matí fins a les 9 de la nit.

ANTONI RIBAS TUR

BARCELONA. La Fundació Antoni Tàpies va celebrar ahir la primera de les dues jornades de portes obertes per recordar l'artista. Els familiars li han volgut dir adéu en la més estricta intimitat –“s'han volgut acomiadar del marit, del pare, del tiet, de l'avi”, deia ahir al vespre Xavier Antich, president de la Fundació–, però van participar en aquest homenatge col·lectiu amb un gest generós, emotiu i també colpidor: entre les cinc grans obres de Tàpies que s'han exposat amb motiu de la mort de l'artista van demanar incloure-hi *Terrós*, una tela de la seva pròpia col·lecció datada el 1984. Ja als anys vuitanta, Tàpies es va fer un autoretrat pòstum, com van fer l'artista alemany Paul Klee el 1937 i Pablo Picasso, que es va retratar quan ja sentia la mort molt a prop. En aquesta tela només hi ha, en un extrem –com el gos de les pintures negres de Goya–, una calavera. El cos ja s'ha tornat pols i s'ha dissolt dins la terra. “Tàpies deia que el desig que hi havia en la seva obra era el desig de viure, però tenia una visió

Homenatges oficials

La Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona es van oferir per allotjar la capella ardent

de la vida que no exclouia la mort”, va recordar Antich.

Les quatre obres que han seleccionat dels seus fons Núria Oms, la conservadora de la Fundació, i Laurence Rassel, la directora, concentren l'univers creatiu de Tàpies: la repressió del franquisme i l'arribada de la democràcia (*Llinda*, 1975); l'ús dels materials humils, que adquireixen una forta càrrega espiritual (*Pantalons sobre bastidor*, 1971); el desig de comunicar-se amb la societat (*Concert*, 1985) i la força del gest de les pintures matèriques (*Llibre mur*, 1990).

Ahir fins a les 9 de la nit 2.700 persones havien passat per la Fundació per homenatjar l'artista. “Estaria molt content de veure que la gent es reserva una estona per anar a mirar obres d'art, és fabulós veure com totes aquestes persones, tant si els agrada l'obra de Tàpies com si no, han vingut a mirar les seves pintures, a discutir sobre els signes que hi ha. Es passen la tarda entre obres d'art parlant d'art!”, deia Rassel.

Barcelona s'acomiaada de Tàpies

2.700 persones participen en la primera jornada d'homenatge públic a l'artista

UN HOMENATGE SENZILL PERÒ DE TRANSCENDÈNCIA PÚBLICA
Polítics, representants del món de la cultura i persones anònimes van expressar el seu condol i van signar al llibre de condolences que la Fundació va posar a la disposició del públic. PERE TORDERA

Antoni Tàpies va morir dilluns al seu domicili envoltat de la família. En els últims mesos, el seu ja fràgil estat de salut s'havia anat deteriorant. La Generalitat de Catalunya els va oferir el Palau i l'Ajuntament de Barcelona el Saló de Cent per ubicar la capella ardent, però la família s'ha mantingut fidel al seu caràcter humil i al compromís amb la societat del seu temps i ha defugit els grans homenatges oficials. El president, Artur Mas, els va expressar ahir el seu condol al tanatori, així com el ministre de Cultura, José Ignacio Wert, que es va desplaçar a Barcelona a última hora de la tarda.

Recordant l'artista i el ciutadà

El conseller de Cultura, Ferran Mascarell; l'expresident de la Generalitat Pasqual Maragall; Félix Riera, director de l'Institut Català d'Empreses Culturals; el col·leccionista Antoni Vila Casas; l'artista Antoni Llena; el poeta David Castillo; l'actriu Rosa Novell; el filòsof Xavier Rubert de Ventós, i Joan Herrera, secretari general d'Iniciativa per Catalunya, són algunes de les personalitats que van anar a la tarda a la Fundació per donar el condol. Herrera va recordar la relació de Tàpies amb el seu partit i amb el Partit Socialista Unificat de Catalunya –“el premi Cipriano García que donàvem fins fa poc consistia en unes litografies que ens va regalar”, va re-

El president i el ministre Artur Mas i José Ignacio Wert expressen el condol a la família al tanatori

cordar– i va subratllar el caràcter reivindicatiu de l'artista amb les causes populars.

Joana Ortega va anar a la Fundació “amb un sentiment de pèrdua i a la vegada d'orgull de veure les portades de diaris internacionals que s'han fet ressò de la seva mort”, va dir. La vicepresidenta del Govern va afirmar que “Tàpies era molt més que un artista, era un gran ambaixador de la cultura catalana que va saber extrapolar a l'art la singularitat del nostre país”.

Jordi Hereu va dir que “totes aquestes persones que han vingut, els agradi o no l'obra de Tàpies, segur que se senten interpel·lats” i també va recordar el seu caràcter cívic: “Va posar el seu art al servei de moltes causes del seu temps”. L'excalde de Barcelona va alabar el vessant humà de Tàpies, va recordar les converses que va mantenir amb ell amb motiu de la remodelació de la Fundació i com l'artista es preocupava pel ritme de les obres. —

El ressò a la premsa internacional

'Le Figaro'

“Catalunya perd el seu pintor extraterrestre”. “El seu nom és sinònim d'art abstracte a Europa”. “Per traduir la seva visió del món devastat, sorprès i derrotat, va utilitzar materials que no eren acadèmics”.

'The New York Times'

“Els seus símbols onírics pescaven en l'inconscient i suggerien un llenguatge antic a l'espera de ser desxifrat”. “Va basar el seu treball en els turbulents drames polítics de la seva joventut a Catalunya”.

'La Repubblica'

“El compromís polític era una constant de la trajectòria del *senyor de la matèria*”. “Per Tàpies, la pintura que explica la intensitat de l'experiència de l'home tenia sempre un gran valor ètic”.

'Der Spiegel'

“Antoni Tàpies serà recordat com un dels artistes contemporanis més importants d'Europa”. “Va ser un destacat exponent de l'informalisme i va treballar amb els materials més simples”.

Les reaccions

Roger Bastida
ESTUDIANT

«Em va impressionar 'Núvol i cadira'. Tàpies és una de les grans figures de les avantguardes»

José Delgado
TAXISTA

«No entenc gaire bé què volia transmetre amb les seves obres, les seves idees em desborden»

David Flo
ARQUITECTE

«Hem perdut una de les últimes icones de Catalunya del segle XX. Ens hem quedat una mica orfes»

José Malca
ENGINYER INDUSTRIAL

«No el coneixia, per a mi aquesta pèrdua suposa també una troballa. He volgut venir amb les meves filles»

Margarida Boix
JUBILADA

«Sempre l'he admirat perquè és un personatge molt nostre i molt compromès amb Catalunya»

Ramon Marí
JUBILAT

«Les seves obres m'acompanyen des dels anys 60, em va impressionar l'ús d'objectes usats»

Un te amb Tàpies

Carolina Tubau recorda el rodatge del documental de TV3 sobre el pintor

Anàlisi

CAROLINA TUBAU
PERIODISTA, DIRECTORA DEL
DOCUMENTAL 'TE DE TÀPIES'

L'inconscient crea símbols, imatges, coses que poden ser útils per a la vida. En l'inconscient també hi ha molta llum. De vegades". Va ser la primera frase, el primer pensament, la primera lliçó que sonava en la seva veu octogenària a *Te de Tàpies*, la que vam triar per obrir el documental que fa vuit anys volia celebrar el seu vuitantè aniversari. Les imatges que l'acompanyaven eren d'un esbós, una idea que, com era habitual l'estiu següent, a Campins, al Montseny, es convertiria en una nova obra. Era un dibuix senzill fet en una de les incomputables llibretes que tenia sempre al costat de la tauleta de nit. "Si em ve al cap alguna cosa, m'ho he d'apuntar, perquè a vegades, quan em desperto al matí, em dic: què era allò tan bonic que vaig pensar que faria? I no me'n recordo".

Va ser una de les moltes confessions que ens va fer, una de les moltes descobertes que ens va oferir, al llarg d'aquell any, estones i estones –de vegades érem pesats, preguntant, insistint i filmant tot el que po-

díem, fascinats per un home que, tot i l'edat, transmetia una energia desbordant, i amb un poder magnètic sorprenent.

"El quadre arriba un moment que sembla que es rebel·li i diu: «Tu no tires per bon camí». I t'has de cenyir al que vol el quadre". Això últim costava de creure. Tàpies lluitant amb Tàpies. Tàpies reconduint la matèria, la forma, el símbol. I al final "és el quadre qui mana". I aleshores, en observar desplegadas totes les obres que havia fet aquell estiu des de la balconada que s'havia fet construir a l'estudi, es feia evident que ho deia de debò.

Quan ens va deixar contemplar aquella estesa de quadres a terra, una mirada que feia servir per compensar en formes i colors tota la producció anual, vam tenir la certesa que aquells quadres manaven, que s'imposaven, determinants. Colors terra, cal·ligrafies, cossos, lletres, objectes, amb vernís i amb pols de marbre. "Jo he trobat aquest sistema de treballar amb això que en diuen matèries, que si tu mires el material que faig servir està ple de granets de pols. I és potser en aquest granet de pols on hi ha tot l'univers", deia. I també: "Tinc unes matèries que són bastant líquides i que, en posar-les damunt el quadre, s'escampen i llavors les condueixo una mica, i resulta que queda convertit en un peu o una sabata. Tots aquests objectes es van formant amb els materials, i això em fa molta gràcia, perquè demos-

Humil
"Les coses grosses no et transporten tant a la realitat profunda"

Espiritual
"El material que faig servir està ple de granets de pols, on hi ha tot l'univers"

tra que l'univers té com una unitat, és únic i divers a la vegada".

Entrar i sortir d'aquell estudi, veure'l créixer, va ser un privilegi. Un regal d'un artista immens que fins i tot es va posar el pijama de feina per a nosaltres, tal com ho feia per a ell, per pintar, per la seva comoditat. Una altra generositat de l'artista captivat per la grandesa del més petit, pel detall més pobre i insignificant. "Les coses molt grosses i molt treballades no et transporten tant a la realitat profunda que sempre anem buscant els artistes. Alguns, no tots. Això forma part d'una certa filosofia que he anat adquirint amb els anys. Menysprear les coses molt ampulloses, les grans retòriques, coses que es tenen per molt importants, i apreciar el que és petit i modest".

Potser per això, i per molt més, la majoria d'aquestes lliçons conversava van ser al voltant d'una tassa de te amb la Teresa, la seva dona, en un petit menjador íntim, sota un mandala. Un te de Tàpies –com vam titular el documental–, un te amb Tàpies, de gust refinat, com correspon al lector i a l'escriptor que era, al col·leccionista exquisit, i sobretot al pintor infatigable. "Treballo amb una mena de teló de fons que és bastant permanent, tenint en compte els valors essencials. Ara davant d'aquest teló de fons passen coses, les coses de la vida, les circumstàncies, els canvis, perquè tot canvia, això sí que és molt important recordar-ho sempre, la impermanència de les coses".

La Fundació Antoni Tàpies de Barcelona va ser ahir el lloc de trobada de tots els que van voler homenatjar Tàpies. PERE TORDERA